

Vestnik.

Znanstvena priloga „Zori“.

Na ta list se posebej ne naročuje. — Izhaja vsaki mesec 15. dne.

Štev. II.

V Mariboru 15. novembra 1873.

Tečaj I.

Jurij Washington.

Spisal * * *

(Dalje.)

Washington od leta 1783 do 1789.

Zgodovina poroča o mnogih možeh, ki so se v vojski ali pa z mirnimi deli posebno odlikovali. Premnogo n. pr. jih sluje v njenih predelih, ki so se iz nizkega stanu povzdignili z vlastnimi močmi do najvišjih državnih služeb, da! do najvišje oblasti med svojimi državljani. A le malo malo pozna zgodovina takih mož, katerim bi se na vrhuncu človeške oblasti in časti ne bilo jelo po glavi vrteti, da bi ne bili v zlo rabili svoje prevelike, neomejene oblasti; še manje pa je med temi moževi takih, ki bi se bili prostovoljno odpovedali pridobljeni ali izročeni jim oblasti. Prav za prav poroča le zgodovina starodavnih republik nekaj takih vzgledov, katere so občudovala vsa stoletja do sedanjega časa. Tem nesebičnim, res vzornem možem primerjali bi slavnega ameriškega vojskovodjo Jurija Washingtona. Osvoboditelj vlastne domovine izpod tujčeve pete, ljubljene vse vojske, ki mu celó kraljevo oblast in čast ponuja, se po dokončanem delu mirnega srca odpove najviši oblasti, se zopet navadni državljan vrne na svoja posestva ter se peča s kmetijstvom, ki mu je uže od nekdanj toliko veselja delalo. Dve in petdeset let star mož, ki je toliko časa zapovedaval tisočam in tisočam, živel je kot zasebnik brez najmanjše ošabnosti, brez najmanjše napetosti med svojimi sosedi krog Mount Veronona. Nekemu prijatelju je pisal: „Jaz ne zavidam nobenemu človeku; sklenil sem z vsemi v miru živeti; če je to meni odkazani pot, mirno bom plaval navzdol po vodi mojega življenja, dokler grem počivat k svojim očetom.“

Tako jo v miru živel cela tri leta. Gostoljubnost gospodarja v Mount-Vernonu je uže poprej slula daleč po deželi; sedaj pa so gostovi neprestano drli k Washingtonu, da bi videli in občudovali slovečega moža. Prihajali so Evropejci in Amerikanci, plemenitniki in prostaki, stari prijatelji in znanci, nekdanji njegovi nasprotniki in neznani tujei, pisatelji in radovedneži, pisateljice in radovedne ženske — vse je gostoljubno sprejemal; in žena njegova se je ta čas kazala kot nevtrudljiva in ljubeznjiva gospodarica. Razen tega je bilo njegovo življenje ta leta (kakor Sparks poroča) tako, kakoršno je bilo pred vojsko. Vstajal je pred solčnim vzhodom ter je do zajtrka v sobi za delo opravljeni pisal pisma ali pa je čital. Po zajtrku je zasedel konja ter je jahal na polje in delavcem odkazoval njih dela črez dan. Pripravljeni so stali konji za njegove gostove, če so ga hoteli na polje spremljati ali pa okolico ogledavati. S polja vrnivši se opravljal je razna opravila; potem je zopet šel v svojo izbo na delo, kjer je ostajal do kosila ob treh popoldne. Ostali čas dne in zvečer se je kratkočasil v družbi ali pa pri svoji rodbini. Ob desetih zvečer pa je šel spat. Tako je živel Washington dan za dnevom in le v posebnih okolščinah promenil nekoliko rečeni red.

A kmalu je moral Washington zopet stopiti v javno življenje. Vojska je bila sicer končana, pa drugega dela je bilo povsodi na ostajanje. Naj težavnejše je bilo, zedinjene države tako vrediti, da bi podlaga njih ustave bila moč zedinjega naroda in da bi pri vsem tem vendar prikračena ne bila niti svoboda niti korist vsake posamezne zavezne države. V obče so se državljanji izrekli, skupni zbor naj nima preveč oblasti črez posamezne države. Washington se je bal, da bi se državna skupna moč popolnem ne razkropila in med posamezne dežele ne razdelila, ter je svoje prijatelje pismeno svaril pred tako ustavo države; povdarjal je, da je državi treba primerne, močne in skupne oblasti.

Po dolgem obotavljanji so sklenili sklicati skupščino zastopnikov posameznih držav, ki bi naredila novo skupno ustavo. Med drugimi so Virginci soglasno izvolili Washingtona za zastopnika pri rečeni skupščini. On se je s prva nekoliko branil prevzeti težavno zastopništvo. Potem pa je nemudoma jel pridno in marljivo prebirati zgodovino ter se tako resnobno pripravljati za preimenitne dolžnosti narodnega zastopnika v bodoči ustavodajalni skupščini. Njemu je v resnici veljala beseda:

„Na svojih nogah mož poskušaj stati.“

Zgodovina, učiteljica življenja, učila je tudi Washingtona. Poroča se, da je resnobni moč posebno skrbno in pazno preiskaval vse ustave starega in novega veka, zlasti pa one, ki so se mu zdele najbolj primerne okolščinam, v katerih so bile takrat zedinjene države severo-ameriške. Bral je tudi najimenitnejša dela o državoznanstvu ter iz njih posnel najvažnejša

mesta, da bi se navzel onih splošnih nazorov, ki bi mu v ustavodajalni skupščini morebiti najbolj služili. Tako se je pripravljaj slavni vojskovodja in izvedeni državnik na težavno svojo nalogo. Manj navdušeni za blagor svoje domovine bil bi zanemaril vse pripave in le ošabno kazal na svojo preteklost; a Washington vedel je, da

„Če k suknji gumb privežem si za silo,
Ne štejem se zato še med krojače,
Ki suknje, plašče delajo in hlače.“

14. velikega travna 1787 se je v Filadelfiji zbrala skupščina, v kateri so bile zastopane vse države razun Rhode Islanda. Soglasno je izvolila Washingtona za predsednika. Zborovala je skoro 4 mesece ter se vsaki dan posvetovala po 5 do 6 ur. Na zadnje je razglasila novo skupno ustavo za zedinjene države severne Amerike. Občudovali bi republikanske Amerikance, da so vse države soglasno potrdile predloženo jim ustavo. Benjamin Franklin, eden izmed najbolj izvedenih zastopnikov v ustavodajalni skupščini, je rekel o novi ustavi: „Jaz pritrdim tej ustavi, ker ne pričakujem boljše, in ker ne vém za gotovo, ali ni ta najboljša. Spodtikal sem se nad nekterimi stvarmi, kot njenimi napakami, a od svojih misli rad odstopim na korist občne blagosti.“ Enako je Washington sodil o njej: „Po vsem je najboljša ustava, ki se je sedaj ustanoviti mogla.“

Ko so vse države slovesno sprejele ustavo, določila je občna skupščina v posebni postavi, da ima ljudstvo prvo sredo v meseci svečani 1789 po ustavi izmed sebe izbrati volilce predsednika zedinjenih držav; določila je dalje, da se izbrani volitelji imajo sniti prvo sredo v meseci sušci, ter voliti predsednika. Na določeni dan se zberó volitelji in soglasno izvolijo Jurija Washingtona za prvega predsednika zedinjenih držav. Washington je bil takrat 57 let star. 16. malega travna 1789 je zapustil Mount Vernon ter se napotil v Novi Jork. Njegovo potovanje je bilo jako slovesno. Ljudstvo se je povsodi ob cesti zbiralo, ter ga veselo pozdravljalo; vsa mesta so ga slovesno sprejemala, mu sè zvonovi zvonila in z možnarji pokala. 23. malega travna je imel slovesni vhod v Novi Jork, 30. pa je bil častno postavljen na predsednikov stol, ter je očitno prisegel natanko izpolnovati vse dolžnosti predsednika zedinjenih držav.

Washington predsednik zedinjenih držav, 1789—1797.

Premnogo dela in skrbi je čakalo prvega predsednika zedinjenih držav. Ker jih je pogumni vojskovodja osvobodil angleške sile, pričakovali so vsi od modrega vladarja in državnika odrešenja iz drugih, zlasti iz gmotnih stisk. V preveliki sili so bili posebno rokodelci in obrtniki, katere je razvita angleška obrtnost pretila popolnem zatreti. Zoper silno povoden

angleškega blaga so v skupnem zboru prosile vse države primernege varstva. Washington je na dan slovesnega posajenja na predsednikov stol osobno pokazal, kako je treba skrbeti za gmotni blagor domovine in pospeševati razvitek domače obrtnosti: nosil je obleko iz domačega, ameriškanskega sukna. Temu poročilu o priprosti obleki iz domačega blaga pristavlja nek tadanji časnik v Novem Jorku pomenljive besede: „Dokazal je dejansko na priprosti in pomenljivi način, ki je v obče lasten temu velikemu možu, vsem svojim naslednikom na predsedniškem stolu in vsem bodočim postavodajalcem in državnikom, kako naj gojé razvitek državnega blagostanja.“

Da bi natanko poznal vse razmere državne in vedel na pravem mestu pomagati, ukazal je voditeljem posameznih vladnih oddelkov — državnemu tajniku*), tajniku vojskinemu, tajniku za vnanje zadeve, tajniku državnega zaklada — izročiti mu na drobno sporočilo o vseh zadevah in razmerah njihovega delokroga. Ta sporočila je potem Washington pazljivo čital in je popravil in popolnil z lastno roko; prečital je tudi vsa vredna pisma in sporočila od pomirjenja z Angleži do njegove izvolitve za predsednika zedinjenih držav, ter je iz njih posnel najglavnejše stvari. Tako je opazoval vsestranske zadeve in natanko spoznal položaj naroda, katerega je voditi imel k boljši bodočnosti.

Znano je, da Washington kot nadpoveljnik ameriškanske vojske nikdar ni zanemarjal vlastnega gospodarstva; tega tudi ni storil kot državnik in predsednik zedinjenih držav. Vsaki teden je dobil natančna poročila od oskrbnika, kateremu je bil pri odhodu v Novi Jork izročil gospodarstvo svojih posestev v Mount Vernonu. Vsa ta poročila so bila napravljena na poseben način, — obrazec za nje je sam sestavil, — tako da je skoro tako natanko izvedel vse, kar se je v Mount Veronu godilo in delalo, ko da bi sam tam bival; in vsaj vsaki teden enkrat je odpisal oskrbniku na njegova poročila, ter mu natanko ukazoval, kaj ima storiti in opustiti v tem ali onem položaji. Ohranili so se pa še drugi dokazi, kako zelo je predsednika Washingtona zanimal napredek kmetijstva. Občeval je namreč ves čas svojega predsedništva pismeno z najbolj izvedenimi in dejansko najbolje izurjenimi kmetovalci, ki so tačas v Evropi ali v Ameriki živeli. V teh pismih jim je razkladal svoje misli o raznih oddelkih kmetijstva, ali jih pa popraševal za njih nasvete in iznajdbe.

Sprva predsednik ni določil nobenega dne in nobene ure, kedaj da goste sprejema. Prihajali so, kakor se jim je ljubilo, v raznih časih od jutra do večera predsednika obiskovat. Da bi se odtegnil preveliki nadlogi

*) Tajniki zedinjenih držav se zovejo oni moževi, ki imajo službo in dostojanstvo ministrov, kakovi so v evropskih državah.

— kajti ljudje so od vseh sveta prihajali v Novi Jork gledat občudovanega moža — je bilo določeno, da Washington navadne gostove sprejemlje le v četrtek od treh do štirih, njegova žena pa v petek od treh do petih. Teh sprejemov svoje žene vdeleževal se je zmeraj tudi Washington sam. Nikdar ni sprejemal povabil h kosilu ali k pojedini v kakej tujej hiši; on sam pa je vsaki dan razun nedelje h kosilu vabil nekoliko gostov, svojih uradnikov ali prijateljev, znancev in tujcev, ki so bili v njegovo hišo vpeljani; le v nedeljo je zmerom sam sè svojimi kosil. Vstajal je rano in vsako jutro redoma hodil v cerkev; črez dan je skoro neprestano opravljaj premnoga predsedniška opravila, zvečer pa bival in se kratkočasil v krogu svoje rodovine in onih udanih mu prijateljev, ki so smeli brez okolščin zmeraj zahajati v njegovo hišo. Prvo leto njegovega predsedništva ga je zadela žalostna osoda, umrla mu je mati v 82. letu starosti. (Konec prih.)

VI. Ptuj, peč in tuj. *)

O. Caf.

(Dalje.)

Slednjič šče ominka vredno né kazati, ka se kakor v ašte, ješte itd. t in č (k) bez vsega vpliva menjata, ker se to le redko in nenačelno godi, n. pr. pa ô čina = rusk. pautina; črén Heft češk. třen' poljsk. trzon itd.; ali je to pol' Pappel neposredno iz sanskr. ča pala tremulus ali iz lat. populus (p = t kakor pav = τῶς)? nekaj drevesnih imen smo le iz svoje pradomovine prinesli n. pr. brěza lit. beržas sanskr. bhurdža — bhardža isto Birke; (jelša — olša sansk. aruša kakor lat. al-nus, sanskr. arna (naš rani) — aruna rdečkast: kor. r splendere itd.); očitó tujka pa je Mikl. L. 325 kutija, kucija in kučija in rusk. kutija Mikl. tritium coctum etc. rusk. Graupen od. Reis in Honig gekocht, als Leichenmahlgericht itd. lit. kucos abergläubisch Weihnachtessen aus Honigwasser auf gekochte Erbsen gegossen; lotv. kúce, kúkji, kúči Weizen u. Erbsen zusammengekocht, vse to pač iz ζοοζίον Kern, Bohne; srbsk. kutija Mikl. ondi, Schachtel, albansk. Dose pa je turšk. kutu Dose, novogrě. ζοοτίον, poljsk. kucya h. Christabend, sem gre tedaj Mikl. L. 321 κοκκια faba, a κοτκιάζ 306 (signif. ignot.) je m. κοφτ —, adject. k κοφτια; — velikorusk. печь = peč Ofen; — hajdut bolg. Milad. 330 in hajdutin 337 = hajduk; — πλεμτε humerus iz plet-ie prim. πλάτη: Mikl. 373 pravi: „radix dubia, e russ. — plekij: běloplekii conjiacies pendere vocabulum e quodam etymo plek“, ali s tem se ne strina bolg. plešti, srbsk. reziansk.

*) „Věstn.“ I. 151, vrsta 12: ništo — nichts iz ništo; str. 152 vrsta 10 obravnavanemu m. obravno —; — ἑλκυσθήρ m. θήρ; νομπαρωγός m. — γαρός; str. 153 — αἰτίας m. αἰ —.

pleće, češk. plece itd., a lotv. plecs m. pleš-s je iz poljsk. kakor lotv. plauces Lunge = lit. plaučiai; najbrže je lit. petis Schulter m. ple-tis, kakor slično lit. pėšti in plešti reissen; lit. pėva Wiese = lotv. pljava, in morti lit. pėtus Mittag, Süden m. plėtus iz *pl* ardere? ali iz sanskrt. pātha in patha Feuer, Sonne, Wasser, kamor naš pot Schweiss, prim. lit. prakaitas Schweiss iz kait-ti heiss, erhitzt sein, kakor sl. znoj astus in sudor iz velikorusk. zniyat' glimmen, odsoda tudi veliko-rusk. zona Kornbrand in šče tedaj taube Körner „Vestn. I, 122“ iz sanskrt. han (ghan — ghrn) ardere, odkodar rusk. zud das Jucken in Mikl. L. 233 зодологъ seminiflaus tedaj зждо —; — логъ pa je = логъць, — логъцьникъ v пзтице —, паже —, ското —; lotv. svīd-t schwitzen, sanskrt. svīd sudare pa dodaj k Curt, Grundz. I, 207. Vrnimo se k паште in plekii gore: rusk. je pleće in velikorusk. tudi substant. pleko (Dal' pri „predplečje“ II, 352), tako je oblika na — če in — ko za iz vlasti rusko čisto pravilna, kakor n. pr.: ače in ako wenn, drugače in drugako itd. in slično kolce in poljsk. kółko Rädchen, slov. kolcese in češk. kolisko, a Mikl. 197 колъцьце panis parvus „de form. dub.“ je brz m. колъцьце, prim. srbsk. srdašce, psetašce; srbsk. slov. češk. oje Deichsel in slov. ojce, = češk. ojko prim. ózč, ali iz kor. i iti, sanskrt. áju gehend, beweglich?; zatore za паште pleće né treba kake korenike plek, prim. gore srbsk. akje iz лште = ače in ako, ter srbsk. cěca. Tudi Mikl. Bild. d. Nom. 68 дѣтиште né iz sanskrt. — tja, nego iz — isko, prim. luž. džčísko, kakor češk. psište Hündchen in češk. poljsk. psisko; le samo = iš' m.: дѣтиштѣ, srbsk. djetić je iz — tja, lit. lotv. — tis.

Pospevajmo v tej stroki bez reda in pravila; razjasnimo si n. pr.: пец — аць, slov. mės-'c, mes-ec in mes-enc, persk. meh-enkĵ; змяць lepus poljsk. zaj-âc, bolg. за-пъз, rusk. zajêc' in zajec', slovensk. zajc in zavc; velikorusk. zain'ka Häsin podklada zajenee', a lit. zuikis iz nekega zankas je kakor lotv. zakjkis iz slov., ker v lit. néma z in je tu kiškis Hase sanskr. shashaka; naš zaiče' pa je iz sanskr. haja, hajaka; in potle пажъ aranea, bolg. пажъ, slovensk. pa-vok, pa-jenk in pa-j'k; iz tega se vidi priponka зъ = ѡъ s nosovko n, kar se tudi v lit., lotv., staroprusk. in obilo v persk. nahaja, prim. samo persk. lar-enkĵ Kasten, rusk. lar' in larik in лар-нос, лар-ноз; a zakaj stoji Mikl. L. 556 vzravno парокъ puer (prim. паш-рззъ) rusk. paren', genitiv tudi parnja, velikorusk. šče parenek, parnjuk in parnjung juvenis, ker so ti iz persk. parna, perna, berna, epür-nakĵ, lotv. bêrnš, gotsk. barn Curt Grundz. I, 411 ali ima „Dal'“ II, 13 pravo? kar bi enaka spaka bila, kakor bi v naglici slov., hrv. Kristian. II, 35 paž-lj Klaue, Krallen iz slov. paž — noht in starosl. Mikl. L. паз — (с) — норзъ unguis ali češk. paž brachium iz starosl. пазоуха = паш-доуха izvajal! itd. Sem ide enaka vrsta besed le s omehčaním ali

oslabljenim grlnikom v priponkah na *-og*, *-eg*, *-êg*, *-êga*, *-ôg*, *-ôga*, *-ež'*, *-êž'* itd. iz prvotnega *k*, kakor nahajaš v staroprusk, lit., lotv.; nemšk., grčk.; ali *o e . .* se pred *g* v *z* ali *h* često ne krči, prim. snob-*ok* = snub-*ec*, sved-*ok* = češk. poljsk. svêd-*ek* (*-zmkz*), kakor glob-*ok*, šir-*ok* ter krh *-zmkz*; slično mehčanje v priponkah najdemo niže tudi v drugih primerkih. Učeni Mikl. opirajè se na *пѣи - arz* = *азъ* lit. peningas, Pfenning itd. kakor starosl. *оуѣрарз* = *азъ* iz gotsk. *ausahring-s* Ohrring, priponko *- arz* = *азъ* za nemško ovaja, zatore se tu pomudimo. Ka je *g* v *-ôg*, *-eg*, *-ar . .* iz *k* oslabljen; né dvouma, prim. Bopp Vergl. Gramm. I. Aufl. 1394 . . Zeitschr. VI. 7 in Mikl. L. *инокз* = *иnergz* in *иnergz* solivagus, monachus, ter = *иorz* gryps, češk. nob, a slov. srbsk. noj Sfrauss?; Mikl. L. *чъ - илр - orz* ungula = slov. pod Ptujem š-par-*k-lj*, kamor Gutm. 531 samo predejani p a š e r k iz š-par-*ek* = par-*k-lj*, srbsk. čaporak iz parati, v češk. čpar in špar Klauē, kakor Klauē iz klieben, angležk. claw Klauē iz cleave spalten; *чъ* — v *чъпарorz* je predstavek kakor Mikl. L. *чъ - пръ тропъ* deliciae „voc. dub.“, brže elatio, fastus iz *пратн* volare, ferri, prim. Mikl. Radic. 66 in *ис-пръ-взис-пръ* sursum, ter šeperiti se iz *pero*, enako bolg. *peri*(ti) sê franc. pavaner Bogor I; tak predstavek je uže v sanskrtu: *ka*, *ku*, *ki . .*, Bopp Gramm. 273 o njem učì: „stirps interrogativa nuda in initio compositorum adhibetur ad exprimendam contemptionem, vel deminutionem (et admirationem), in v slovanskem v v raznih oblikah n. pr. slov. *ka* — vrna Wollē am Tuch — volna; Kaniza; Ka-lobje prim. Lobnica in Lobnik iz *azgz* Schädel, slov. tudi Hügel, odtod (Mikl. Slav. Bibliothek) L"bljane Laibach, pri Celji šče v plur.; rezian. *ko-redica* Grassewaden = red; Mikl. L. *кз-иорorz* aper = bolg., velikorusk. *nerëz*", poljsk. *kierno z*, slov. *neresec* i *meresec*, ogrskohrv. *merist* itd. vidi Mikl. L. *исрестъ*, sem tudi predejani ogrskoslov. *kanžar* Eber, slov. *ko-m-polje* Hochebene, *Kompolje* (Sabl. Miestop. Riečn. Dalmac. 187) itd. — Dalje 2. je v priponki *- ar* = *аз* nosovka *n* vrinena kakor gore v *замкз* in slično v besedah na *- ar*: poljsk. *pastrąg* Forelle in v mnogih na *- ôga* in *- êga*, kakor gore v *памкз* in 3. se je oblika *- азъ* iz *- arz* izvila kakor *замць* iz *замкз*, ter poljsk. *garn-ek* in rusk. *gorn-ec'* Topf; *z* v *- азъ* pa je omehčan, kakor v *стызъ* semita iz stigati; *польза*, *мза* jeza . . .; tu šče je omenoti, ka se v staroprusk. in lotv. nahajajo ne le adjectivi s priponko *- g* — oslabljeno iz prvotne *- k* = slov. *ok*, *ik*, "k . . ., nego v staroprusk in lit. tudi s nosovko *n*: *- ingas*, *- ings* Bopp Spr. d. alt. Preuss. 41. Tudi naši substant. na *- ež*: platež, mladež itd. so iz *- g* —, prvinskega *k*, ter se *s* — *z* *k g* družì n. pr. rusk. *drobezga*, poljsk. *drobiazg* Kleinigkeiten, kakor *sk* — *k* . . . Obrnimo zdaj razkladeno na sledeče besede: *робот-arz* Mikl. L. 767 servus, velikorusk. — *ара* m., češk. *robot-ěz* in *-ěnes*; *клад-азъ* 287 fons,

puteus, gder Mikl. piše: „peregrinum esse, arguit syllaba finalis — азъ“, dodajmo oblike v Mikl. L.: *кладъць* in — *сньць*; Exarch. Kalajd. 140 tudi — *аць*; prim. rusk. kolo da tudi Trog in kolo diea Brunnenkasten in „Vestn. I, 38“ stubl' puteus in srbsk. stublina, gder so besede: „stublina ein hohler, aufrechter Stamm als Wasserbehälter“ izostale, Dal' I, 750 in Mikl. Radic. 35.; *lem-êz'* (gl. Mikl. L. pri *лему* 335), a kor. né naravnost luž. *lemié* brechen, ker stoji po luž. pravili m. *łomié*, kakor *debié* iz *dobié*, *delán* iz *dol(j)'an* itd.) slov., srbsk. Dachstange, ob gornji Dravi Ruder, češk. *leměz* Balken, velikorask. *lemeg*, lit. *lemenužis* in *lemenukas*, lotv. *lemmēks*, m. — *menks*; estnsk. *lem* Mastbaum.; poljsk. *Lind. s w a r z - â d z'* (*êz'*) *Zänker*.

O vlastnih imenih kmetij i posestnikov v Solčavi.

Fr. Stifter.

V I. številu dobrodošlega „Vestnika“ pag. 3. v opzki izreka g. O. Caf opravičeno željo po „kraje-i imenopisu naše mile Slovenije.“ Ta poziv zdi se mi prevažen, da bi se še smeli dalje obotavljati, bi ga li slušali ali ne, katerim je stvari le količkaj mar. Prišteva je se onim, kateri g. Cafovega poziva zgodno obistinjenje jako žele, priobčujem tukaj najpreje vlastna imena kmetij i posestnikov svoje ože domačije, zagotovljaje, ka vlastna imena gorá itd. priobčim pozneje, pozvedevši je pri narodu natančnejše, nego jih zdaj vem.

Pri Solčevanih se je *zrčěščěny* Slovanom vlastna posebnost, domačije i njihove lastnike po obliki različnimi imeni naimenovati, popolnoma ohranila, ktera imena pa niso pisna, temveč samo prostemu narodu v bližini rabeča. Če se n. pr. vlastnik imenuje *Logar*, pravi se njegovej kmetiji *Log*, i narod ne reče, služil sem pri *Logar*-ju, temveč služil sem v *Logu*; koji razloček se pri sosednih Nemcih, i kolikor je meni znano, tudi pri Slovencih sploh ne nahaja. Pisno ime je zopet drugo, n. pr. omenjenega kmeta: *Rogar*, kterega pa le redko kdo mej ljudom zna. V sledečem tore jedno ime pomeni posestnika, drugo pa njegovo domačijo; kjerkoli nista dve obliki, kaže se ali taj upliv, kar nam vešani sé svojimi nemčiznimi najbolj svedočijo, ali pa je samo kočá bez zemeljskega posestva, kojim lastnikom ljudstvo pravi *bajtarji* i *oferji*.

Dotična imena se dadó sledeče porazdeliti:

I. Po kakovosti sveta v bližni okolici: *Dol-ec*, -čar, *Gol-čev*, -ec, ¹⁾ *Golar-jevo*, *Groblj-ec*, -nik, *Hriber*, -nik, ²⁾ *Jam-e*, -nik,

¹⁾ Po posestniku pridevno-izražena domačijska imena nam le kažejo veliko doslednost prostega naroda, s koje je varoval na stotine let omenjeno slovansko posebnost.

²⁾ *Hriber* m. i ž. je bolj v navadi od *hriba*: prim. *rebr* samo ž. mesto *rebro*, rob pozneje, a tudi ime njivi.

Ladnice, -čar, koje ime pa mrzlej, senčnej okolici ni tako primerno, kakor bi bilo ime Lednice; a narod točno govori prvo, koje, če je pravo, kaže jako natančno primerjanje. Log, -ar, Ložek, -ar; končnica -ek je tukaj demin. pomena, složen, precej raven kraj, kar je istinito. Lužica, -čnik, Opresje, -nik, Osojnica, -k, kojega dom je proti solnci, osijati, kakor pobožnik iz pobijati. Pečevje, -nik, Perk, -ovo, poznejša oblika od prvotne Breg; neumni tujec jo je precej po svojem zvil. Plodrovo, -ar, rodovito selo; Pogorelica, -čnik, solnčen, pogorel kraj; Prod, -nik, jako peščena zemlja; Pruh, -šnik; прѣкъ -къ, prvi къ je ojačil v polnoglasni u; tamošnjá zemlja je v resnici prhka i daje lep pesek za omivanje pohišta. Pušča, Pustota, Рѣстѣница, u in o se ne slišita nič tudi t le malo, tako da se razložno govori le Psnica. Ravnica, -čar, Ramšija, -ak, kojega imena jaz ne vem drugače pojasniti, negò da je popačeno iz ravnija, ravnina, kar se s krajem prelepo vjema; Ravnica i Ramšija ste si nasproti, vsaka na drugi strani malega potoka, prva domačija na precej manji ravnini, nego druga, torej dem. oblika. Rastke, -ovčnik, Rebrnik, Robnik, Robane, -an; oblika za dom mi je nejasna, a vendar je edino navadna v zvezi: grem na Robane, bil sem na Robanem; je-li mesto Robano iz Robanovo? Rogar, -jevo, ¹⁾ Suhodol, -nik, Tolstovrh, -šnik, Vrh, -šnik, Retkač; iz rta kakor rež iz rž, i dem. obrazilo ek, na malem griči.

II. Po legi naprem okolici: Gradišče, -nik, Gradecun, Oprčan, (oprtiti, štítjen) kojega koča je kot na breg naslonjena; Podbregžnik, Podkočna, -r, tudi samo Kočnar, Podčičal, -o; oblika za domačijo Podčičalo je gotovo okrajšena iz Podčičalovo, kakor tudi pozneje Mesesno iz Mesesnovo, grem pod Mesesno; tudi Podčičale, kakor Robane, se sliši. Podolšev, -nik, Podskala, -r, Podraduha, -šnik.

III. Po drevji v okolici rasočem: Brezje, -nik, Bukovca, -nik, Mesesn-o, -ik, Vressek, kojega koča na obrežji Savinskem, obraščenem z vresjem, tudi vreslom. Colca, -nik; cole imenujejo Solčevani male, lesene krlje, s kojimi se po zimi na dimniku neti, da vidijo predice presti; colovje nom. coll. pomenja tudi šče stoječo goščo, a le tancega i slabega, smrečnega ili jelšnega drevja; colca, colovnica, shramba za cole. Beseda je zanimiva, a jaz morem o njej samo toliko povedati, ka je c proti glasovnim postavam nastal iz k, col = kol: kajti col iz zoll, radi malega obsežka krljev, je skoraj nemogoče. ²⁾

¹⁾ Robirog sta si v topographičnem pomenu jako slična; samo da je drugo pri narodu bolj nuancirajoče od prvega. Pis.

²⁾ Na Štajerskem: Col, imena rtastih hribov, primeri sausk.: çaras, çaljam, rtasto orodje. V besedi col teči pomen: κήλον, odkrhani les. D. T.

IV. Po vodah mimotekočih: Bel-a, -šak, Potok, -čnik, Šumeče, -t, onomatopoetičen izraz po mnogih v okolici šumečih potocih. Vrlov-ca, -čnik, na kojem zemljišči izvirajo hladni vreli.

V. Po pečanji posestnikom vlastnem: Mlinar, Pastirk-ovo, Strel-čevo, -ec, Kolar, -jevo, Strgar, -jevo, Žohar, Plest-Plesnik; pravilneje bi bilo Pletnik, Plestnik, kakor iz ved, vednik, vestnik.

VI. Po krstnih imenih: Gašpirčevo, -ec, Ivan, -ija, Ožbin (Ožbald), Martinač, Martin-čevo, -ec, Matevž, z velikim posestvom, a je vešan, i narod nikoli ne pravi služil sem na Matevževem, temveč le pri Matevži; Matko, -vo.

VII. Častna imena so: Knez — Kneže, Grofič, -čevo, izgovor se je popačil, da se le sliši Krofič. Vitez, Vitežič.

VIII. Zabavljivke so: Palud-je, -nik, Medlač, Lah, Lašekar, Smetnik.

IX. Tujke, ktere se nahajajo le po i okoli vesi, kar je karakteristično, i kaže njihovo pritepenost v poznejši dobi: Dajčman, Grabner, Jager, Kaufman, Marušnik; rajniki Jernej Marovšnik, po svojih prelepih pesnih v „Karintia“ znan, izpeljal je to ime od majordomus, ka bi bila ona hiša prvi farof. Sturm, Šloser, Tišler, grde zabavljivke: Trotel, Škofija, Kresija, v zadnih dveh kočah stanujejo navadno besedljive ženske. Iemanik — Iemanica,¹⁾ i Stifter, -jevo ste edini kmečki tujki. Edina madjarska tujka je Fela, i pomeni pristavo, navadno hlev i malo kočo, torej polovični del cele kmetije, kar znači tudi madjarski, polovica = fel. (Mikl. Fremdw. d. slav. Spr.) Nikake etymologije ne vem za, Majdač, -evo; ²⁾ v sosedni fari v Lučah je ime Majdè, Ropè, ³⁾ Vidmar, ⁴⁾ Žibolče-t, ⁵⁾ ali iz Ožbald?

¹⁾ K Ieman primeri starosrbsk. Icelja.

²⁾ Majdač za: Magdač in veliki sin Magde — Magdalene.

³⁾ Ropè menda iz: rop, Geschwtr.

⁴⁾ Vidmar na Štajerskem: Vidmajer, ki je majar (Meier, oskrbnik) vidma, farovških njiv.

⁵⁾ Žibolče menda psovalno za: Sibald, staronemško ime, Fela ni madžarsko temoč nemško: Foel, Boel, kos zemljišča, ki se od lastine proč proda. Pri besedi: col je še opomeniti, da je dialektično za: sol, kakor smeroka za smeroka, cesen, macesen za sesen itd., primeri staroslov.: solyga, baculum et jaculum. D. T.

Balon.

Dr. Križan.

Ko so učenjaki spoznali, da ima Archimedov zakon*) svojo veljavo tudi za pline, nije bilo več dvojbe, da bi tudi v zraku telo tako plavati moglo kakor v vodi. No težko bilo je znajti tistim ljudem, kateri tega zakona ne poznajo, ono moč, katera bi ljudi v zrak vzdignoti mogla, da bi tudi oni kakor ptice sem in tja v zraku plavali. Ta želja ljudi nije nova, ker Dedal in Ikar, kakor nam grško basnoslovje pripoveduje, sta isto poskušala. Na to misel in željo ljudi gotovo nič drugega podbudilo nij, kakor ptice, katere se po svojej volji v zraku sem in tja gibljo, zdaj vzdigajo in zdaj spet k zemlji spuščajo. Mnogo let je vendar preteklo, predno se je tej želji zadovoljilo. Ker je znajdba balonov sredstvo tej želji, naj na kratkem napomnem povest balona in pokusa z njim.

Ko je Cavendieh leta 1766 znašel, da je vodencec osnova, in da je 14krat lajši od zraka, trdil je Black prvi, da se telo takim plinom napolnjeno v atmosferi mere vzdigati, da-si sam tega še nij bil poskusil. Stoprv Cavallo je to l. 1782 poskusil, no ker se on nije po Archimedovem zakonu ravnal, nije mu usrečilo se papirnati balon kvišku spraviti, nego samo mjljne mehurčke, katere je z vodencem bil napolnil.

Ravno tačas sta tudi Francoza brata Mongolfier poskusila, da-li bi se balon v resnici v atmosfero vzdignil. Ona balona nista vodencem, ampak dimom napolnila, ker sta mislila, da se bo on ravno takó, kakor megla in dim, v zrak vzdignil, in tudi v njem plaval.

Če ravno ta misel nije oni temelj, na katerem se baloni snujo, vénder je njihov poskus srečen bil. Ta prvi poskus ju je tako obodril, da sta prihodnje leto 1783 tak ogromni balon naredila, da je 400 fantov 1000 čevljev visoko vzdignil in 12.000 čevljev oddaljen spet na zemljo padel. Ko blisk raznesel se je po celej francozkej zemlji poskus Mongolfier-ov in je več učenjakov k enakim poskusom pribudil. Tak se je ravno tistega leta tudi v Parizu velik balon napravil in profesor Charles ga je mesto s toplim zrakom ali dimom z vodencem napolnil. Ta balon se je s tako veliko hitrino vzdigoval, da se je v 2 minutih 3000 čevljev visoko popel, in ko je v visini poknol (vodencec se je namreč z visino kakor vsak plin razširjeval), pal je 2 $\frac{1}{2}$ milje oddaljen od Pariza na zemljo.

Če ravno je velika nevarnost z balonom se v zrak spuščati, vender so omenjeni poskusi Pilatre de Rozier-a tako navdušili, da se je predrznil 15. oktobra l. 1783 v balonu, katerega mu je Mongolfier priredil, in kateri je na vože privezan bil, 84 čevljev visoko vzdignoti, in je 5 minut v tej

*) „Vsako telo v kapljino potopljeno izgubi toliko od svoje težkote, kolikor vaga kapljina, ktere mesto zavzima telo“.

višavi plaval. Ravno ta mož spustil se je s Marquis d'Arlandes-om 21. novembra s tem balonom prosto v zrak in je 25 minut v zraku plaval. Ti poskusi podbudili so tudi Charles-a, in tudi on se spusti s svojim vodencem napolnjenim balonom z enim bratov Robert-ov 1. decembra 1783 v Parizu prosto v zrak, in je $4\frac{1}{2}$ milje oddaljen od Pariza zopet k zemlji prišel.

Baloni z vodencem napolnjeni imenuje se po svojem iznajditelju Charlière-i, a oni pri katerih se mora zrak segrenjem zredčiti imenuje se Mongolfière-i. Prvi so boljši, ker oni se mnogo hitreje vzdiguje, so gledé na obseg mnogo manjši, in so tudi segurnejši, ker poslednji se, kakor se je že večkrat pripetilo, užgejo.

Ker se je večkrat pripetilo, da se je balon poškodoval in je tedaj z višave na zemljo pal, kakor se je to na primer Zambeccari-u dvakrat zgodilo, ko je namreč z balonom v morje pal, in Pilatre de Rozier in Romain padla sta iz višave od 1200 čevljev na zemljo in sta se tako raztresnila, da nobeden nije človečeje podobe imel; zato je prav dobro, če ima balon na spodnjem strani padobran (Fallschirm). Ta padobran ima podobo dežobrana in padajočo hitrino tak pomanjšava, da se človeku pri padu nič ne zgodi.

Prašanje, na katero še odgovoriti imamo, je: ali pa zrakoplovec balon v zraku lahko po svojej volji ravna, in se tedaj tak prostovoljno giblje kakor riba v vodi ali ptica v zraku?

Kdor je že priložnost imel, ptice opazovati, kako je vihar suče in kako se one z viharjem boriti morejo, bo spoznal, da je tudi balon tej strašnej sili izpostavljen. On se giblje, kamor veter piha, in učenjaki še dozdaj niso znašli pripomočkov, s katerimi bi moč vetra tak krotiti mogli, da bi se balon pri gibanji po volji zrakoplavca ravnal. Zrakoplovec ima namreč mnogo težav pri ravnanji balona, ker on mora na njegovo vertikalno in horizontalno gibanje paziti. Vertikalno gibanje balona ima zrakoplovec prilično v svojej oblasti, pri Mongolfière-ovoj vrsti balonov mora on samo toplino povekšati ali pomenjšati, če želi, da bo se povzdignil ali pa zemlji bolj približil. Charlière-ovo vrst balonov pa nije tako lahko gledé na vertikalno gibanje ravnati kakor pove. Zrakoplovci služeči se teh balonov obložili so navadno čolnič balonov z bremenom, in kedar so želeli, da bi se više vzdignil, so breme iz čolniča metali. Približanje k zemlji pa so s tem uročili, da so plin iz balona spuščali. No ker se potrošeni vodeneec in izvrženo breme v zraku ne more nadomestiti, zato je Tetü-Brissy svetoval, da bi se balon odzdol in odzgor s padobrani prevedel, katere bi zrakoplovec lahko razširil in spet stegnil. Gornji padobran bi namreč razširil, če bi želel, da v zraku ostane, ker ta, kakor smo že omenili, padanje preči, in dolnji, če bi želel se vzdigniti.

Dosti več težav ima zrakoplovec pri horizontalnem ravnanji balona,

ker tu se mora on z vetrovi boriti. Vesla in jadra kakor na primer pri ladjah se pri ravnanji balona potrebovati ne morejo, ker balon se samo eneje sili, to je namreč vetru, pokoravati mora, a ladje trem, to je adheziji, odboju vode in vetru. Vesla in jadra se tudi tej sili, to je vetru, pokoravajo, in zato se z njimi moč vetra ne more nadmagati. Ravnanje balona z vesli dalje nije primerno, ker ta vesla so na čolniči, a ne na balonu, kateri bi se ravno ravnati moral.

Ker so zrakoplovci izkusili, da se v različnih visinah atmosfera z različno méro giblje, zato je Meltzl na Dunaji svetoval, da bi si zrakoplovec vselej svojemu gibanju primeren veter iskal. K temu pa je potrebno, da ima zrakoplovec balon gledé na vertikalno gibanje popolnoma v svojej oblasti.

Balon vzdiguje se tak dolgo v vseh višavah enako, dokler ima plin za svoje raztezanje toplino dovoljno prostora, in najmenjša pretežnost uzroči že njegovo padanje. Če bi tedaj, trdi Meltzl, zrakoplovec zračno sisalko v čolniču imel, teda bi on lahko po potrebi zrak v kakej kovnej krogli zgostil in zredčil, in balon bi ali padal ali se vzdigal.

Leta 1836 so Francozi poskusili balon s plinom napolnjenimi vesli ravnati, no tudi to horizontalno ravnanje nije ni primerno ni praktično.

Glasoviti zrakoplovec Green je že leta 1840 trdil, da je znašel sredstvo, s katerim lahko balon vertikalno in horizontalno ravna in je že takrat v Ameriko odpotovati namenil, no tudi njegovi poskusi niso bili za praktično rabo.

Giovanni Polli v Milanu svetoval je, da bi se balon edino onda prav lahko horizontalno ravnati mogel, če bo imel podobo ribe. Da podoba balona k njegovemu gibanju in ravnanju veliko pripomaga, so že zdavna zrakoplovci izkusili; kakova pak podoba se mu bi imela dati, da li bi namreč pridržal podobo jajca ali ladje ali ribe, to imajo nam poskusi v prihodnosti povedati.

Ker je pa plin predrag, zato bi dobro bilo, da bi se zrak v balonu s toplino, kak je to že Bacon svetoval, razredčil, no ne tak kakor je Mongolfier delal, ampak s pečjo, katero bi zrakoplovec lahko v čolniču imel, in toplina bi se po potrebi kroz cev v balon puščala.

Čeravno so si od leta 1783 to je od iznajdbe balona in vse do danes učenjaki prizadevali iznajti, kako bi se balon lahko ravnal pri gibanji, to je vendar potovanje v balonu še zmirom nevarno, posebno pa blizo morja, ker velikokrat se je že zgodilo, da so strašni viharji balon v morje vrgli. Upati je vendar, da bo tudi te težave znanost zmagala in zrakoplovec bo se takrat brez strahu preko velikega oceana v Ameriko voziti mogel.

Francozi iznašli so balon in tudi oni so ga največ, posebno pa v bojih

upotrebljevali. V poslednjem boju vzdignilo se je v Parizu od 23. septembra pa do 28. januarja 64 balonov, katerih so Prusi 5 vjeli, 2 pa sta se zgubila. Balon namreč bil je, ko so Francozi v Parizu vjeti bili, njihova pošta in kraj velikega broja listov in novin so oni tudi 91 oseb iz Pariza odpeljali.

Narodne priče, navade, stare vere.

Priobčuje v izvirnem govoru Mat. Valjavec.

Kuća i gospodarstvo.

(Dalje.)

129. Gđa žito seje, eko mu ruka dršče, onda bu je Vidovska meglja pojela. Kamena Gorica.
130. Sejat mora iti sam gospodar i predi neg počne sejati, mora trikrat hititi na stran i to hiti ftičom. Prvi slog mora zmešati pšenicu z onim prahom kaj crv z dreva napravi za to da mu no budu krti rovali po zemlji. Kamena Gorica.
131. Koj čudaj po razgoni' poseje, on bude za tri lete slep i ne bu dugo slep, samo dva meseca. Kamena Gorica.
132. Ako koj zvujski dojde kaj prosit k biži gde gospodar seje, on mu je odnesel toliko kruba, kaj bi vsi imeli jeden mesec dan jesti. Za to ljudi ne ideju radi vu jesen nikam prosit; ako i vse ide, dimu se zvrne gđa ga vidi da seje. Kamena Gorica.
133. Ako koj ide mimo gđa seje, onda veli: puno klasje, gustu slamu i nikaj smetljivo! Onda samo odide i nikaj se više ne smi spominjati. Kamena Gorica.
134. Gđa več posejaju onda ideju dimu i žene spečuju grbe, jednu kokoš i jednoga purana, ali kokoš mora samo on jesti koj je sejal. Ako bude tečno jel i nikaj mu ne bu ostalo, onda ne bu žita čudaj, bu ga malo i saki bu tečno jel kruh. Ov ne smi nikaj drugo jesti, samo ovu kokoš i vino piti i to saki put mora sedem put gutauti za to, kaj ne budu črvi korenje grizli žitu. Kamena Gorica.
135. Ono žito kaj sejajču ostane kaj ne poseja, ono ča kōkošem i kokotu. Ako bude kokot kokoši zval, onda bude kruha dosti, ako pak bude sam pojel i ne bu kokoši k sebi zval, onda bude gladovno leto. Kamena Gorica.
136. Nej rejši sejaju 'da mesec gori bere. Čakovec v Medj.
137. Ako sejač ostavi koj slog da ga ne poseja, on ne bu dugo živel. Čakovec.
138. Koj ide sejat naklade si vu plahtu žito, za tem kušne zemlju i donese svete vode i poškropi polje i žito. Pregrada.

139. Gda se seje proso, onda se ne sme, koj seje nazad ogledati niti z nikim razgovarati, drugač bi vse vrabci pozobali i ne bi niš valjalo proso. Pregrada.

140. Ne je dobro sejati v petek i v sobotu, kajti one dane je bilo vse tužno, ar je Jezus vu grobu ležal. Pregrada.

141. Dobro je samo onda sejati, kad je pun mesec, da je bole puno latje. Pregrada.

142. Saki den je dobro sijati, samo ne vtork. Hrženica.

143. Ako su oblaki, ne je dobro sejati, kajti radi vtiči dojdu pak pojeju. Hrženica.

144. Gdo oče da mu ftiči žitek na polu ne jeju mora gda seja zube zaprte imete. Varaždin.

145. Gdo oče da mu vrabci žitek ne jeju, mora vloviti na gnezdu slepoga vrabca pa ga onda vu novom loncu speči na prahi pepel pa na vek iz onoga lonca sejati i nigdar mu ne budu vrabci žitek jeli, dok bude imel onoga lonca. Varaždin.

146. Vu seme metneju metneju sala za za to, da megla ne popije i ne ostane kilavo. Pregrada.

147. (Sluga.) Gda je sluga došel v hižu, prali su im negda gospodari noge na kometu zato da budu ostali pri hiži i da ne bi pobešli i okrali gospodare. Vukovci.

148. Dekle i sluge se v Medjimurju sigdar na mlado leto menjaju te ideju od jenoga gospodara k drugomu. Da dójde nova dekla, mora ji gospodarica vse pokazati i pela ju črez celi grunt od hiže pa vse do kraja vrta. I slugi se tak pokaže vse. Družinče se mora vre k Miholju pogoditi, kajti potlam vse se malo gde koje dobi.

149. Ljudi davaju svojim slugam na vse svete vsakojačke darove i najvekša je kazna za sluge, ako im ne da gospodar nikakvoga dara i to se dogodi samo onda, ako se sluga jako zameri gospodaru. Vukovci.

150. Ako koje družinče neče doslužiti leta, onda ako bi človek za njim rešetó pokoturnol, ne bi nigdar nigdi doslužilo leta. Ludbreg.

151. Ako koj hoče, da mu družinče tak dugo služi dok on hoče, mora mu najpredi kak dojde za delo dati ponesti škaf vode a onda mora onu žlicu, 's koje jo prvi put jelo, spraviti pak nikomu tak dugo ne sme 'z one žlice dati jesti dok neče da mu odide. Ludbreg.

K narodnej mitologiji.

J. P.

Ko sem majhen bil, slišal sem vzroke „potresa“ takó-le tolmačiti: „Naša zemlja leži na velikej ribi. Kedar se ta riba zgene (pomigne), nastane potres.“ — Kedar solnce mrkne, praviti sem slišal: „Tiho otroci! Zdaj ubogo solnce trpi“. Tudi se ne sme, kedar solnce mrka, v nje gledati, ampak v vodo, ktera se v škaaf nalije. — Na predvečer vernih duš videl sem bokal vina pred spanjem na hišno mizo postaviti, ktero je bajé za „žejne vérne duše“. Drugi dan se to vino k zajtrku izpije. —

Drobnosti.

J. P.

— Nemško kraljestvo je 1. dec. l. 1871 z vsem (to je z vojaki) štelo: 41,058.641 ljudij. Med večimi nemškimi državami imela je Prusija 24,604.351, Bavarija 4,852.026, Sasijska 2,556.244 in Alzacija z Loreno 1,549.587 prebivalcev.

— Znano je, kakovim načinom Rusija novo dobite dežele civilizuje. Nastopivši takovo zemljo hodi spreda vojaška četa, za njo pa krdelo učenjakov: prirodoslovcev, zemljemercev, jezikoslovcev, diplomatov, kupčijskih zvedencev itd. Kedar se takova zemlja posede, zgradijo se „ukreplenija“ (šance) in znanstvene postaje. Tako n. pr. stavi se zdaj v Taškentu znanstveno motrišče (observatorij) in vremenska (meteorološki) staja. Takovih ruskih motrišč se je v Turkestanu 18 osnovalo. V Taškentu se je tudi ločbenska (kemiška) delalnica in to uže l. 1869 postavila. Tem načinom opazujejo se vse zemljepisne in prirodoslovke posebnosti takovih zemljišč.

Književni vestnik.

J. P.

1. Slovenska književnost. — Bivši šolski nadziratelj dr. Fr. Močnik izdal je knjigo: „Nova avstrijska mera in vaga. Knjižica slovenskim šolam v porabo“. Dobiva se pri Giontini-ji, Gerberji in Tilla v Ljubljani po 25 kr.

2. Hrvatska književnost. — Naš rojak g. prof. Valjavec izdeluje „latinsko-hrvatski rečnik“ za šole. Vlada mu je v ta namen dovolila odpust.

3. Razne književnosti. — Prof. dr. Miklošič izdal je delo: „Die Zigeuner, ihre Sprache und ihre Wanderungen“. — Prof. dr. Kronos v Gradci izdal je delce pod naslovom: „Die Grafen von Cilli“ (pri Leykam-Josephsthal'skem društvu v Gradci). Sadržanje tega tudi Slovincem zanimivega delca je: „Die Souneker Cillier — Altgraf Hermann II. — Graf Friedrich II. und Veronika v. Teschenitz — Barbara von Cilli — Ulrich II., der letzte Cillier“.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Martin Jelovšek.

Tisk in založba Narodne tiskarne v Mariboru.